

**Аналітична діяльність в
Україні:
адміністративно-правові
засади регулювання**

Монографію присвячено адміністративно-правовим засадам регулювання аналітичної діяльності в Україні. У роботі розкрито сутність ключових понять: «аналітика», «аналітична діяльність», «аналітична наратологія», «аналітичний наратив», «компетенція аналітиків-правників», «правовідносини у сфері аналітичної діяльності», «аналітичні спільноти», «інформація», «види інформації», «джерела інформації», «інформаційні ресурси», «дані», «база даних», «банк даних», «інформаційна діяльність», «види інформаційної діяльності».

Досліджено детермінацію ускладнення аналітичної діяльності динамікою змін інформаційно-комунікативного простору. Окреслено цілі і завдання аналітичної діяльності в межах суспільної та управлінсько-організаційної парадигми, а також здійснено класифікацію суб'єктів аналітичної діяльності у сфері інформаційних відносин, видів аналітичних центрів. Окрема увага приділена з'ясуванню правової природи аналітичної діяльності. Детально визначено умови адміністративно-правового регулювання розвитку аналітичних спільнот в Україні. Встановлено недоліки та надано пропозиції щодо удосконалення адміністративно-правового регулювання аналітичної діяльності.

Монографія стане в пригоді аспірантам, науково-практичним працівникам та усім, хто цікавиться питаннями адміністративно-правового регулювання аналітичної діяльності в Україні, формування аналітичної еліти держави, системних механізмів прийняття управлінських рішень на основі продуктів аналітичної діяльності.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	8
ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1.	
АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ	
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	15
<i>1.1. Стан наукових досліджень за темою.</i>	15
1.1.1. Роботи загальнотеоретичного характеру, присвячені науковим засадам аналітичної діяльності.	16
1.1.2. Роботи загальнотеоретичного характеру, присвячені аналізу механізму нормативно-правового регулювання.	18
1.1.3. Роботи, присвячені нормативно-правовому регулюванню інформаційних відносин (спеціалізовані роботи).	26
1.1.4. Роботи, присвячені аналітичній (інформаційно-аналітичній) діяльності та інформаційно-аналітичному забезпеченню.	38
<i>1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження.</i>	50
1.2.1. Поняття «інформація», «види інформації».	52
1.2.2. Поняття «джерела інформації», «інформаційні ресурси».	66
1.2.3. Поняття «дані», «база даних», «банк даних».	76
1.2.4. Поняття «доступ до інформації», «інформація обмеженого доступу», «витік інформації».	83
1.2.5. Поняття «інформаційна діяльність», «види інформаційної діяльності».	89

РОЗДІЛ 2.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ

АНАЛІТИЧНОЇ НАРАТОЛОГІЇ 96

2.1. Обумовленість звернення до наратології
та наративів в аналітичній діяльності 96

2.2. *Поняття наративу* 101

2.2.1. Словникові джерела 101

2.2.2. Нормативно-правові передумови
легітимації поняття «аналітичний наратив» 102

2.2.3. Доктринальні підходи 103

2.2.4. Еволюція поняття 105

2.2.5. Ознаки та властивості наративу 111

2.2.6. Поняття стратегічного наративу 118

2.2.6.1. Інформаційні, віртуальні, гібридні,
когнітивні війни і наративи 125

2.2.6.2. Поняття гранд-наративу 125

2.2.6.3. Ідеологія і аналітичний наратив 126

2.3. *Наративний аналіз* 128

2.3.1. Принципи наративного аналізу 130

2.4. *Міждисциплінарність наративу* 134

2.5. *Засади аналітичної наратології* 137

2.6. *Сучасна парадигма наративу* 149

2.7. *Алгоритм будови аналітичного наративу* 156

2.7.1. Темпоральність 172

2.7.2. Дейктичний центр 174

2.7.3. Хронотоп 175

2.7.4. Семіотика державного перевороту 177

2.7.5. Теорія позиціонування та її роль
у будові аналітичної наратології 179

Висновки до розділу 182

РОЗДІЛ 3.	
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ПРИРОДА	
АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	184
3.1. <i>Поняття та зміст аналітичної діяльності</i>	184
3.1.1. Сутність, структура і завдання аналітики	185
3.1.2. Місце аналітики в сучасних інтелектуальних технологіях	198
3.1.3. Поняття аналітичної та інформаційно-аналітичної діяльності. Зв'язок аналітичної діяльності з аналітичним забезпеченням діяльності у сфері публічного управління	203
3.2. <i>Детермінація ускладнення аналітичної діяльності динамікою змін інформаційно-комунікативного простору</i>	212
3.3. <i>Цілі і завдання аналітичної діяльності у сфері інформаційних відносин</i>	227
3.4. <i>Правова природа аналітичної діяльності</i>	231
3.4. <i>Нормативно-правове забезпечення аналітичної діяльності</i>	243
3.4.1. Нормативно-правове визначення видів діяльності, суміжних з аналітичною	245
3.4.2. Нормативно-правове визначення суб'єктів аналітичної діяльності у сфері інформаційних відносин	247
3.4.3. Нормативно-правове визначення об'єктів аналітичної діяльності у сфері інформаційних відносин	252
3.4.4. Нормативно-правове визначення принципів аналітичної діяльності	254
3.4.5. Нормативно-правове забезпечення реалізації основних аспектів аналітичної діяльності	256
3.4.6. Режимно-процесуальний аспект реалізації аналітичної діяльності	268
3.5. <i>Деонтологічні аспекти регулювання аналітичної діяльності</i>	275

РОЗДІЛ 4.

СУБ'ЄКТИ ПРАВОВІДНОСИН

У СФЕРІ АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 281

*4.1. Кваліфікаційні вимоги до компетенцій інформаційних
аналітиків-правників 282*

*4.2. Інформаційно-аналітичні служби,
центри аналітичних досліджень
як суб'єкти аналітичної діяльності 299*

*4.3. Шляхи удосконалення нормативного регулювання
професійної аналітичної діяльності суб'єктів
інформаційних відносин, підготовки
та підвищення кваліфікації аналітиків. 323*

РОЗДІЛ 5.

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЕТАПІВ І МЕТОДІВ ЗДІЙСНЕННЯ

АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН 328

*5.1. Державна стандартизація етапів
аналітичної діяльності 328*

*5.1.1. Державна стандартизація пошуку інформації,
її одержання та збирання 330*

*5.1.2. Державна стандартизація накопичення,
зберігання інформації
під час аналітичної діяльності 333*

*5.1.3. Державна стандартизація аналітико-синтетичної
обробки інформації 336*

*5.2. Державна стандартизація
методів аналітичної діяльності 340*

*5.3. Напрями удосконалення
адміністративно-правового регулювання
інтелектуальних ресурсів в Україні. 350*

РОЗДІЛ 6.	
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ	
РОЗВИТКУ АНАЛІТИЧНИХ СПІЛЬНОТ	360
6.1. <i>Кадровий ресурс розвитку</i>	
<i>аналітичних спільнот в Україні</i>	360
6.2. <i>Роль аналітичних спільнот</i>	
<i>у державотворчому процесі</i>	368
6.3. <i>Зміст і структура адміністративно-правових відносин</i>	
<i>у сфері функціонування</i>	
<i>та розвитку аналітичних спільнот</i>	379
6.4. <i>Особливості розвитку аналітичних спільнот</i>	
<i>в Україні</i>	388
6.5. <i>Напрями удосконалення</i>	
<i>адміністративно-правового регулювання</i>	
<i>транснаціоналізації аналітичних спільнот</i>	401
6.6. <i>Підвищення ефективності</i>	
<i>адміністративно-правового регулювання</i>	
<i>аналітичного простору</i>	412
ВИСНОВКИ	420
ДОДАТКИ	428
<i>Додаток 1</i>	
<i>Зведені відомості щодо нормативно-правового</i>	
<i>забезпечення аналітичної діяльності</i>	
<i>у сфері інформаційних відносин</i>	428
<i>Додаток 2</i>	
<i>Центри аналітичної діяльності в Україні</i>	430
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	440

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- АД** – аналітична діяльність
ВРУ – Верховна Рада України
ДФС – Державна фіскальна служба
ЄРК – європейська рамка кваліфікацій
ІАД – інформаційно-аналітична діяльність
ІАЗ – інформаційно-аналітичне забезпечення
ІАС – інформаційно-аналітичне супроводження
ІД – інформаційна діяльність
ІзОД – інформація з обмеженим доступом
ІІТ – інтелектуальні інформаційні технології
ІКП – інформаційно-комунікативний простір
ІКТ – інформаційно-комунікативні технології
ІТ – інформаційні технології
КВЕД – класифікатор видів економічної діяльності
ККУ – Кримінальний кодекс України
КП – класифікатор професій
КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення
НПА – нормативно-правовий акт
НПЗ – нормативно-правове забезпечення
НРК – національна рамка кваліфікацій
НТІ – науково-технічна інформація
ПКУ – Податковий кодекс України
СБУ – Служба безпеки України
Стратком – стратегчні комунікації

ВСТУП

Актуальність дослідження. Стрімкий розвиток інформаційних відносин, що є неодмінним елементом трансформації індустріального суспільства на інформаційне, викликає нагальну потребу в їх правовому регулюванні. Діапазон цих відносин – ціла низка галузей права: конституційного, адміністративного, цивільного, частково кримінального та кримінального процесуального. Не зважаючи на погляди традиціоналістів, дедалі більше стверджується думка про необхідність інституціоналізації інформаційного права, яке науковці пропонують розглядати у триєдиній сутності: як галузь соціальних відносин, окрему галузь юридичної науки та – навчальну дисципліну.

Специфіка інформаційних відносин як принципово новітнього явища, що охоплює не тільки реальний, а й віртуальний простір, потребує принципово нових підходів до їх правового регулювання.

Як ключове поняття теорії держави і права, правове регулювання (його сутність, ознаки, специфіка) стало об'єктом наукового дослідження таких вчених, як С. Алексєєв, Ф. Брецко, В. Копейчиков, В. Горшенєв, О. Зайчук, С. Лисенков, М. Марченко, Н. Оніщенко, П. Рабінович, О. Скакун та ін.

На рівні інформаційно-правових відносин окремі аспекти проблеми адміністративно-правового регулювання знайшли своє відображення у працях В. Баскакова, Є. Бамбізова, В. Варенка, М. Дімчогло, І. Діордіци, В. Залізняка, Є. Збінського, В. Кір'ян, Б. Кормича, П. Матвієнко, А. Новицького, О. Кохановської, В. Ліпкана, О. Логінова, О. Мандзюка, А. Марущака, В. Політило, І. Рижова, Л. Рудник, О. Стоєцького, І. Сопілко, К. Татарникової, О. Топчій, О. Харитонові, В. Цимбалюка, К. Череповського, О. Шепети, І. Шопіної та ін.

Оскільки інформаційно-аналітичне забезпечення є невід'ємним компонентом ухвалення управлінських рішень органами

державної влади і місцевого самоврядування, важливими, з позиції осмислення цього процесу, є наукові доробки О. Василевського, В. Виноградова, В. Гамаюнова, В. Грановського, А. Дегтяра, М. Згуровського, Ю. Канигіна, О. Кобелева, Р. Коваля, В. Мартиненка, В. Пальчук, Ю. Тихомирова та ін.

Разом із тим, попри наявність значного масиву наукових праць в галузі адміністративного права стосовно інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державної влади наукові проблеми адміністративно-правового регулювання аналітичної діяльності в Україні на рівні монографічного дослідження ще й досі не досліджувалися. Це й зумовило зробити вибір на користь даної теми.

Мета роботи: здійснити комплексне дослідження теоретико-методологічних засад адміністративно-правового регулювання аналітичної діяльності в Україні.

Реалізація поставленої мети потребує виконання таких **завдань:**

- зробити аналітико-бібліографічний огляд наукових праць, присвячених питанням правового регулювання у сфері інформаційних відносин, а також аналітичної діяльності як специфічної сфери людської діяльності, визначити ступінь розробленості проблеми;

- розглянути наявні та перспективні методологічні підходи до вивчення і реалізації адміністративно-правового регулювання аналітичної діяльності, відтворити системне розуміння поняття «діяльність», спроектувати методологічну конструкцію поняття «аналітика»;

- розробити алгоритм аналізу та інтерпретації ключових понять сфери інформаційних відносин, визначити функції інтерпретації;

- запропонувати авторські класифікації видів інформації, видів інформаційних ресурсів;

- розкрити сутність ключових понять «інформація», «види інформації», «джерела інформації», «інформаційні ресурси», «дані», «база даних», «банк даних», «доступ до інформації»,

«інформація обмеженого доступу», «витік інформації», «інформаційна діяльність», «види інформаційної діяльності», «аналітика», «аналітична діяльність»;

- визначити коло суб'єктів і об'єктів, а також зміст правовідносин у сфері аналітичної діяльності;

- розробити авторські дефініції понять «методологія аналітики», «аналітична діяльність», «аналітичний наратив», «аналітична наратологія», «нормативно-правове забезпечення аналітичної діяльності», «дискурс в аналітичній діяльності», «інформаційно-аналітична компетентність індивідуальних суб'єктів інформаційних відносин», «компетентність інформаційного аналітика-правника», «центри аналітичної діяльності», «технологія аналітичної діяльності», «аналітична довідка», «аналітична записка», «аналітичний звіт»;

- розробити засади аналітичного наративу;

- з'ясувати адміністративно-правову природу аналітичної діяльності;

- дослідити детермінацію ускладнення аналітичної діяльності динамікою змін інформаційно-комунікативного простору;

- розкрити зміст нормативно-правового забезпечення аналітичної діяльності;

- окреслити цілі і завдання аналітичної діяльності в межах суспільної та управлінсько-організаційної парадигми;

- здійснити класифікацію суб'єктів правовідносини у сфері аналітичної діяльності, а також видів аналітичних центрів;

- встановити недоліки та надати пропозиції щодо удосконалення механізму адміністративно-правового регулювання діяльності аналітичних спільнот.

Об'єкт дослідження – суспільні інформаційні відносини у сфері аналітичної діяльності.

Предмет дослідження – адміністративно-правове регулювання аналітичної діяльності в Україні.

Методологічною основою дослідження стали загальнофілософські й загальнонаукові концепції функціонування і зміни

наукового й прикладного знання, комплекс загальнонаукових і окремих наукових методів, формалізовані методики і процедури. В основу дослідження покладено системний, структурно-функціональний, соціологічний, синергетичний, герменевтичний і логіко-семантичний підходи.

Базовою методологічною основою став системний підхід, який дозволив встановити взаємозв'язок суспільних процесів і явищ з реалізацією аналітичної діяльності і виявити взаємну обумовленість правового регулювання і правомірної чи неправомірної поведінки суб'єктів інформаційних відносин.

Методи дослідження

За допомогою *діалектичного та історичного методів* досліджено ґенезу наукових праць, присвячених окремим аспектам механізму правового регулювання інформаційних відносин, здійснення аналітичної діяльності. Метод *синергетичного аналізу* дозволив створити альтернативну проектну модель правового регулювання аналітичної діяльності на засадах принципово нової методології. *Формально-логічний та соціологічний методи* допомогли відобразити роль і місце аналітичної діяльності в житті суспільства, встановити місце правового регулювання аналітичної діяльності у системі правових норм України.

Використання *аксіоматичного методу* надало можливість визначити вихідні параметри дослідження. Методи *індукції і дедуції* застосовувалися при аналізі й узагальненні явищ і процесів, що супроводжують аналітичну діяльність. *Метод генералізації* використовувався для узагальнення масивів даних на підставі вибірки з однотипних елементів, сегментів, а метод *класифікації* – при впорядкуванні ключових видових понять. *Структурно-функціональний метод* сприяв здійсненню реконструкції системних компонентів аналітичної діяльності, етапів і процесів її здійснення. *Метод порівняльного аналізу* використовувався для порівняння текстів різної редакції певного закону, що дозволило виявити динаміку та напрям змін, а також співставивши відображення правових норм у текстах різних нормативно-правових актів.

[Перейти на сайт](#) →